

Avalaht>Teie õigused>Alaealiste õigused kohtumenetluses

Alaealiste õigused kohtumenetluses

Bulgaaria

1. Lapse õigus- ja teovõime

Bulgaarias on kriminaalvastutusele võtmise vanuse alampiir 14 aastat. Iseseisvalt kohtusse pöördumise vanuse alampiir on kõikide asjade puhul 14 aastat.

2. Juurdepääs kohandatud menetlustele

Üldkohtutes ei ole lasteõiguse valdkonnas spetsialiseerumist. Kohtutes, kus töötajate arv on piisav, et tagada kohtuasjade juhusliku jaotamise põhimõte, määratakse kohtunikud tsiviil- ja kriminaalosakonda ning nad tegelevad ainult vastavate kohtuasjadega. Osakondi võib moodustada regionaalsetes ja piirkondlikes kohtutes ning nendesse kohtunike määramine toimub kohtudirektori äranägemisel.

Bulgaaria õigusaktides on sätestatud mõiste „laps“ õiguslik määratlus. Vanuse alampiir on nõutav ka kriminaalvastutusele võtmiseks ning alaealiste karistuste määramise kohta on kehtestatud erieeskirjad. Lastekaitseaduse tähenduses on laps „iga füüsiline isik, kes ei ole saanud 18aastaseks“. Alaealised noored jagunevad kahte rühma – 14–16aastased ja 16–18aastased. Võrreldes täiskasvanute kriminaalvastutusega leevendatakse nende kriminaalvastutust; 16–18aastaste vanusekategorias on leevendusmeetmete tase madalam.

16aastased alaealised võivad kanda haldusvastutust halduskuritegude ja -karistuste seaduse ning eriseaduste, näiteks alaealiste huligaansuse vastu võitlemise dekreeidi alusel.

3. Valdakonnähted aspektid

Kõik asjaomased organisatsioonid peavad oma tegevust kooskõlastama, et saada lastest igakülgne ülevaade. Lastekaitseadusega reguleeritakse lastekaitseasutuste – riiklik lastekaitseamet, kohaliku tasandi sotsiaalabi direktoraadid, töö- ja sotsiaalpoliitika minister, siseminister, haridus- ja teadusminister, justiitsminister, välisminister, kultuuriminister, tervishoiuminister ning omavalitsuste linnapead – pädevust.

4. Spetsialistide koolitus

Kohtumenetluses osalevad spetsialistid peavad olema kvalifitseeritud ja neil peavad olema ulatuslikud kogemused, eelkõige lastega töötamisel. Õiguslase koolituse nõudeid ei ole, kuid peaaegu kõik spetsialistid osalesid kvalifikatsioonikursustel ja koolitustel, mis annavad neile erioskused.

Teisalt osalevad sotsiaaltöötajad ja politseinikud erinevates uuringutes, seminaridel ja kohtumistel, mida korraldavad avalik-õiguslikud asutused, valitsusvälised organisatsioonid jne. Sotsiaalabi amet kui peamine valitsusasutus, mis vastutab lastekaitsepoliitika rakendamise eest kohalikul tasandil, korraldab palju koolitusi oma ametnike, st sotsiaaltöötajate kvalifikatsiooni parandamiseks.

5. Lapse huvid

Lastekaitseaduse kohaselt on lapse huvid tagamine üks peamisi kaitsepõhimõtteid. Lapse huvidest lähtumine on peamine põhimõte laste kaasamisel kohtumenetlustesse. Riiklikud õigusaktid annavad lastele võimaluse osaleda proaktiivselt, avaldada arvamust ja osaleda otsuste tegemises.

6. Juurdepääs õiguskaitsevahenditele

Lastekaitseaduses on sätestatud, et lapsel on õigus tasuta õigusabile ja edasikaebamisele kõigis menetlustes, mis mõjutavad tema õigusi või huve. Ilma õigus- ja teovõimeteta lapsed saavad kaebusi ja apellatsioonkaebusi esitada oma vanemate või seaduslike esindajate kaudu, kes nende õigusi nende nimel kasutavad. Seadus annab nendele esindajatele võimaluse teha otsuseid, lähtudes lapse huvidest. Lapsel on õigus otsustada süüdistust mitte esitada, võib prokurör teha seda tema nimel, alustades kohtueelset menetlust.

Lastele antava tasuta õigusabi kohta erieeskirjad puuduvad. Kohaldatakse õigusabiseaduse ühiseid eeskirju.

7. Edasine areng

Justiitsministeerium koostas paljude sidusrühmade osalusel uue *seaduse kriminaalmenetlusest kõrvalehoidmise ja alaealiste suhtes distsiplinaarkaristuste kehtestamise kohta*. Seaduseelnõu eesmärk on soodustada seadusega vastuolu sattunud alaealiste seaduslikku käitumist ning toetada nende ühiskonda integreerimist distsiplinaarmedetmete kehtestamise kaudu ja nende kaasamist asjakohastes haridus- ja kasvatusprogrammidesse. Vastavalt rahvusvahelistele standarditele ja parimatele tavadele reguleerib seaduseelnõu uut meetmete süsteemi, millega tagatakse teisest ja korduvate süütegude ennetamine ebaseadusliku käitumisega alaealiste puhul.

Kavandatud seadusandlike muudatuste oluline osa on vahenduse kasutamise võimalus. See võimaldab võtta kasutusele (taastava) õiguse alaealiste kriminaalmenetlusest kõrvale suunamiseks, et kõrvaldada õigusvastase tegevusega tekitatud kahju ning taastada võimalikult suures ulatuses õigusrikkaja, ohvri ja ühiskonna vaheline suhe.

8. Perekonnaelu

Bulgaaria õigusakte lapsendamise kohta on muudetud seoses lastekaitse ja riikidevahelise lapsendamise alase koostöö konventsiooni (Haagi konventsioon) ratifitseerimisega. Muudatustega nähti ette lapsendamise ja lapsendajate kandmine eriregistritesse täieliku lapsendamise lubamise tingimusena. Erand sellest reeglist kehtestati abikaasa lapse lapsendamisel ning lapselapse lapsendamisel vanavanemate poolt.

Bulgaaria õigusaktide kohaselt võib lapsendamine olla kas „täielik“ või „lihtne“:

Täieliku lapsendamise korral tekivad ühelt poolt lapsendatud lapse ja tema alanejate sugulaste ning teiselt poolt lapsendaja ja tema sugulaste vahel õigused ja kohustused, mis on tavaliselt bioloogiliste sugulaste vahel, ja katkevad õigused ja kohustused lapsendatud lapse ja tema alanejate sugulaste ning bioloogiliste sugulaste vahel.

Lihtsa lapsendamise korral tekivad ühelt poolt lapsendatud lapse ja tema alanejate sugulaste ja teiselt poolt lapsendaja vahel bioloogiliste sugulastega samad õigused ja kohustused ning säilivad õigused ja kohustused lapsendatud lapse ja tema alanejate sugulaste ning nende bioloogiliste sugulaste vahel. Vanemlikud õigused ja kohustused lähevad üle lapsendavale vanemale.

[Lapsesõbralik õigusemõistmine Bulgaarias](#) PDF (324 Kb) [en](#)

Viimati uuendatud: 05/10/2023

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.